

Нюрнберзького та інших судових процесів такого роду. Вочевидь, слід створювати нову слідчу практику реагування на виклики воєнного часу, творчо застосовуючи існуючий міжнародний досвід.

Таке наше бачення проблем підготовки правоохоронців і основних шляхів їх вирішення. Хотілося б почути експертні думки практиків, науково-педагогічних працівників, керівників правоохоронних органів, установ, навчальних закладів з цього питання.

Антонюк Поліна Євгенівна,
професор кафедри криміналістики
та судової медицини Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних
наук, доцент;
Сорока Ірина Вікторівна,
доцент кафедри криміналістики та судової
медицини Національної академії внутрішніх
справ, кандидат юридичних наук

ПИТАННЯ НАЛЕЖНОГО ВИКОРИСТАННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Л. Гапонова зазначає, що криміналістична термінологія української мови – це терміносистема, ядро якої складають терміни криміналістики – слова або словосполучення, що співвідносяться з криміналістичними поняттями, мають наукові визначення і вступають у системні відношення з іншими подібними одиницями мови, утворюючи разом з ними особливу систему – термінологію [1, с. 32].

Неможливо не погодитися з Є.В. Ковкіною, яка зазначає, що ефективність професійної комунікації криміналістів залежить від багатьох чинників, серед них і вміння правильно організувати процес спілкування й обґрунтування своїх думок, спираючись на знання ситуації, мотиву, мети, на правильне розуміння фахових термінів, уникання помилок, неточностей, а також невластивих українській мові термінів [2, с. 71]. При цьому, на думку дослідниці, важливу роль у вивченні предмета криміналістики відіграє правильне викладання фахової термінології із використанням наукового професійного мовлення. Для майбутніх фахівців знання мови є основою оволодіння спеціальністю, за допомогою якої вони зможуть розв'язувати складні завдання, проводити дослідження [2, с. 71].

Разом з тим, враховуючи відсутність системної комплексної роботи щодо розроблення та уніфікації криміналістичної термінології української мови на фоні безперервного розвитку науково-технічного прогресу, а також загального зниження критеріїв до якості наукової діяльності в галузі криміналістики та судової експертології й зведення до формальності практики здорового конструктивного рецензування наукових розробок взагалі і в галузі криміналістики зокрема, вимушені констатувати наявність некоректного вживання криміналістичної

термінології як науково-педагогічними працівниками закладів вищої освіти, так і практичними працівниками-криміналістами, зокрема, судовими експертами. Що, в свою чергу, негативно відображається на якості наукових розробок в галузі криміналістики та методичного забезпечення судово-експертної діяльності, а також рівні професійної компетентності випускників профільних закладів вищої освіти. Така ситуація, на наше переконання, призводить до порушення логічних причинно-наслідкових зв'язків між об'єктами, явищами і процесами не лише в аспекті закономірного розвитку наукових знань, але й в процесі застосування таких знань для збирання, оцінки і перевірки доказів.

Так, наприклад, останніми роками в різного роду наукових та науково-методичних розробках авторами використовуються такі термінологічні конструкції як «об'єкти дактилоскопічного походження» [3; 4; 5; 9, с. 18], «дактилоскопічна інформація» [6], «об'єкти балістичного походження» [7; 8, с. 125], «об'єкти трасологічного походження» [9, с. 18; 10, с. 5] тощо. Причому наведені нами випадки є лише незначною частиною прояву неналежного використання криміналістичної термінології науковцями та практиками.

Відповідно до сталих криміналістичних категорій, дактилоскопія (від грець. *daktilos* – «палець» і *skopeo* – «дивлюся») розділ криміналістичної техніки, у якому вивчаються прийоми і засоби використання відбитків папілярних узорів пальців рук з метою криміналістичної реєстрації та ідентифікації по слідах, що виявляються на місцях подій [10, с. 24]; а трасологія – розділ науки криміналістики, в якому вивчаються методи і технічні засоби збирання і дослідження слідів, що використовуються для розкриття, розслідування та запобігання злочинів [10, с. 122].

Тобто, виходячи з лексико-семантичного значення таких словосполучень як «об'єкти балістичного походження», «об'єкти трасологічного походження», «об'єкти дактилоскопічного походження» тощо, які вживаються науковцями та практиками у формалізованих результатах їх діяльності (методичних рекомендаціях, висновках експертів, навчальній та науковій літературі тощо), – логічним є розуміння таких об'єктів як похідних від, відповідно, дактилоскопії, трасології, балістики тощо. Якщо простими словами, то нібито дактилоскопія та трасологія як галузі криміналістичної техніки утворили якість об'єкти, які потрапили в поле нашої уваги.

Насправді, маються на увазі зовсім інші об'єкти, а саме: певні об'єкти матеріального середовища у різних станах (об'єкти-предмети, об'єкти-сліди як результат механічної взаємодії), як носії інформації про подію правопорушення, які в подальшому можуть бути об'єктами експертного дослідження при проведенні відповідних судових експертиз (експертизи зброї, обставин її застосування і слідів пострілу – балістичної експертизи; експертизи слідів рук людини –

дактилоскопічної експертизи; експертизи слідів, що утворилися в результаті контактної взаємодії – трасолоїчної експертизи тощо).

Терміни криміналістики – слова або словосполучення, що співвідносяться з криміналістичними поняттями, мають наукові визначення і вступають у системні відношення з іншими подібними одиницями мови, утворюючи разом з ними особливу систему – термінологію [1, с. 32].

В той же час, можна спостерігати, що випадки неналежного використання криміналістичних категорій набувають ознак системності і створюють передумови для формування некоректних термінів криміналістики, що, в свою чергу, становить загрозу не лише для системного, логічного та закономірного формування та розвитку термінологічної системи криміналістики як органічного складника національної наукової мови, але й для розвитку вітчизняної криміналістики і судової експертології.

Список використаних джерел

1. Гапонова Л. Лексико-тематичні групи української криміналістичної термінології. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Сер. «Лінгвістика» : зб. наук. праць. Херсон : ХДУ, 2011. Випуск 14. С. 32–35. URI: <http://eKhSUIR.kspu.edu/handle/123456789/6043>.

2. Ковкіна Є.В. Оволодіння термінологічною лексикою як умова успішного вивчення криміналістики. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки: Тези XIX Міжнародної науково-практичної конференції*. 4–5 червня 2015 року. Харків : Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, 2015. С. 71–73.

3. Тимченко О.В., Чихун В.І. Удосконалення тактики негласного отримання порівняльних зразків дактилоскопічного та біологічного походження. *Вісник ОНДІСЕ*. 2018 (4). С. 59–67.

4. Троцюк В.М. Проблемні питання, що виникають у процесі вилучення та упакування слідової інформації дактилоскопічного походження. *Криміналістичний вісник*. № 2 (28), 2017. С. 107–111.

5. Нізовцев Ю. Ю. Окремі проблемні питання методичного забезпечення судово-експертних досліджень зображень тильної сторони кистей рук. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики* : зб. наук. пр. / редкол.: О. М. Ключев, В. Ю. Шепітько та ін. Харків : Право, 2021. Вип. 23. С. 167–174. DOI: <https://doi.org/10.32353/khrife.1.2021.12>.

6. Кофанов, А. В., Кобилянський, О. Л., Кофанова, О. С., & Ергард, Н. М. (2020). Криміналістичні та правові аспекти сучасного стану та перспектив обробки біометричних даних людини на прикладі дактилоскопічної інформації. *Dictum Factum*. 3 (8). С. 107–119. DOI: <https://doi.org/10.32703/2663-6352/2020-3-8-107-119>.

7. Матвієнко С.А. Особливості використання спеціальних знань про криміналістичні містки на об'єктах балістичного походження при проведенні огляду місця події. *Процесуальні та криміналістичні аспекти досудового розслідування* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса, 14 квітня 2016 р. Одеса : ОДУВС, 2016. С. 282–284.

8. Ковальова О.В. Праксеологія сучасного інформаційного забезпечення досудового розслідування. *Juris Europensis Scientia*. 2022. (1) .С. 121-126. DOI <https://doi.org/10.32837/chern.v0i1.333>

9. Степанюк, Р. Л., Гусева, В. О., Кікінчук, В. В., Щербаківський, М. Г., Малярова, В. О., Арешонков, В. В., ... & Савчук, Т. І. (2023). Криміналістика: криміналістична техніка: навчальний посібник.

10. Словник термінів: термінологічний словник судово-трасологічної експертизи / Мазниченко Ю.О., Садченко О.О., Юсупов В.В. К.: Талком, 2018. 132 с.

Басюк Лариса Олександрівна,

аспірант кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ;

Бистрицький Богдан Юрійович,

старший викладач кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ RAPID DNA – ANDE 6C ОРГАНАМИ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ОГЛЯДУ ТРУПІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Загарбницьке вторгнення російської федерації в Україну супроводжується масштабними порушеннями законів і звичаїв війни, що в свою чергу спричинило стрімке зростання надходження до експертних установ значного масиву досліджень, які пов'язані з ідентифікацією загиблих осіб. Таке зростання зрозуміле кожного громадянину, оскільки активність бойових дій із дня у день нарощується. Досить частими є випадки виявлення та евакуація з місць активних бойових дій лише людських останків, випадки дослідження яких у міжнародній експертній практиці поодинокі.

Слід наголосити, що у світовій експертній практиці принципи молекулярно-генетичної ідентифікації особи у частині отримання первинних експериментальних даних універсальні і детально схарактеризовані в багатьох авторитетних світових підручниках із криміналістичного ДНК-аналізу (Butler, 2010, 2012; Goodwin et al., 2011; Shewale, & Liu (Eds.), 2013 ets.). Грунтуючись на цих принципах,